

Handreiking voor *mediation* gewenst

Zo'n 60 vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, overheid en marktpartijen en *mediators* bogen zich afgelopen november over de toepasbaarheid van *mediation* bij gebiedsgerichte processen. Aanleiding voor de bijeenkomst vormde het tienjarig bestaan van de Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening. De vergadering leidde tot een pleidooi voor een moderne handreiking over *mediation*.

Mediation oftewel professionele bemiddeling wordt vaak vooral gezien als een instrument dat kan worden ingezet bij het oplossen van actuele conflicten. Dat juist met preventieve bemiddeling veel winst valt te behalen voor alle betrokken partijen, illustreert de praktijk van de gebiedsontwikkeling. Natura 2000-gebieden en de beheerplannen die hiervoor op stapel staan, zijn bij uitstek een terrein waar preventieve bemiddeling een mogelijk middel is om duurzame, breed gedragen oplossingen te bewerkstelligen.

Volgens milieumanager Bas van de Griendt van Bouwfonds Ontwikkeling, één van de inleiders op de studiemiddag, biedt het zo vroeg mogelijk om de tafel zitten met de belanghebbenden grote voordelen. "Van

duurzame gebiedsontwikkeling is sprake als niet alleen de ruimtelijke en milieukwaliteit op orde zijn, maar vooral ook de proceskwaliteit. Aan dat laatste kan *mediation* het nodige bijdragen, waarbij ik liever heb dat het vooraf georganiseerd wordt dan dat we het achteraf moeten repareren."

Aanwezige *mediators* wezen erop dat grote dossiers, zoals de aanleg van de Tweede Maasvlakte en de uitdieping van de Westerschelde, laten zien dat voortdurend investeren in overleg en draagvlak vruchten afwerpt. Draagvlak is belangrijker dan overleg, omdat te veel overleg ook tot frustratie kan leiden. Een dergelijke aanpak stelt hoge eisen aan de betrokken bestuurders.

Mediators vervullen volgens Bas van de Griendt een belangrijke rol als bruggen-

bouwers tussen het denken in mogelijkheden bij gebiedsontwikkeling en die van het beleven van bedreigingen bij natuurbescherming.

Vanuit verschillende kanten werd opgemerkt dat politici meer respect mogen hebben voor gezamenlijk gedragen oplossingen. Kritische succesfactoren, zo leert een aantal ervaringen, zijn duidelijkheid over het doel, met inbegrip van het vooraf helder vastleggen van de kaders (wat gaat er gebeuren met de resultaten van het overleg), het tijdstip waarop partijen aan tafel gaan zitten (hoe eerder hoe beter), houding en gedrag, een zekere moed van bestuurders, openheid (geen schimmige 'een-tweetjes') en het primair denken in belangen in plaats van het hardnekkige op voorhand denken in oplossingen.

Het algemene gevoel bij betrokkenen is steeds meer dat 'juridisch en ruimtelijk figuurzagen' niet leidt tot het gewenste doel, zeker ook niet tot een goede kwaliteit van natuur en milieu. Over de oplossing

hiervoor verschillen de meningen. De één legt de nadruk in het los(er) laten van de milieunormen en het beperken van het beroepsrecht. Anderen menen juist dat milieu en natuur eerder en centraler in het proces thuis horen. Dat zou juridisering tegen kunnen gaan die nu voortkomt uit een praktijk die bepaald wordt door voor milieu en natuur nog net aanvaardbare minimum-kwaliteiten*.

Ordering ondergrond

Dijkgraaf Lambert Verheijen van Waterschap Aa en Maas plaatste het grondwaterbeheer tegen de achtergrond van toenemende drukte in de ondergrond. Behalve voor de ondergrondse netwerken voor gas, water, elektriciteit en telefoon is de ondergrond tegenwoordig meer en meer nodig voor uiteenlopende zaken als gescheiden rioleringsstelsels, ondergronds transport via metro en tunnels, parkeergelegenheid en bekabeling voor moderne communicatie en ICT. Daarnaast vindt een versnelling plaats van het gebruik van de ondergrond door de vraag naar verwarming en koeling

met gebruikmaking van de bufferende eigenschappen van grondlagen. Ruimtelijke ordening van de ondergrond wordt hiermee een harde noodzaak.

In het proces naar verbeterde ordening van de ondergrond ziet Verheijen een rol voor deskundige bemiddelaars, die economische en maatschappelijke waarden kunnen inbrengen in het onderhandelingsproces. Daarbij kunnen zij niet alleen inzicht bieden in processen en structuren voor bestuurlijke/politieke afwegingen, maar ook leiderschap tonen bij complexe processen.

Het belang van de inzet van professionele bemiddeling werd tijdens het symposium onderstreept met praktijkvoorbeelden, zoals het gebruik van grondwater onder Apeldoorn en natuurontwikkeling met consequenties voor grondwaterstanden in naburige landbouwgebieden. De meningen liepen uiteen of hiervoor bij voorkeur een beroep moet worden gedaan op professionele, onafhankelijke *mediators* of op ervaren bestuurders met bemiddelingsvaardigheden.

Lessen voor de toekomst

Bestuurders dienen vooral na te denken over de meerwaarde van bemiddeling in het voortraject van projecten. Voor alle bij een gebiedsontwikkeling betrokken partijen geldt dat zij actief dienen mee te werken aan de-juridificatie.

De Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening en andere betrokken organisaties kregen als opdracht mee zich in te zetten voor verheldering van het onderscheid tussen instrumenten als *mediation* en procesmanagement. Een tweede opdracht was het verzamelen, onderzoeken en ordenen van ervaringen met professionele bemiddeling in milieu en ruimtelijke ordening. Deze laatste exercitie moet uitmonden in een handreiking voor publieke organisaties.

Ellen Ninaber en Ebel Smidt

NOTEN

* Zoals verwoord in de Volkskrant van 18 juli 2008 door Mirjam Broekmeyer *et al.*: 'Omzeil de vergunning; durf te investeren in natuur!'